Asiantuntijalausunto eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä HE 154/2018 laiksi eläinten hyvinvoinnista

Kiitämme maa- ja metsätalousvaliokuntaa pyynnöstä tulla kuultavaksi.

Hallituksen esityksessä laiksi eläinten hyvinvoinnista on paljon tärkeitä parannuksia verrattuna nykyiseen eläinsuojelulakiin. Esityksessä on kuitenkin edelleen myös puutteita. Haluamme kunnioittaen kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

Eläinjalostus

Jo nykyisessä eläinsuojelulaissa on eläinjalostusta koskeva säännös (2 luku 8 §), joka on käytännössä jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi. Tämä on johtunut toisaalta säännöksen yleisluonteisuudesta ja toisaalta ilmoitusvelvollisuuden puuttumisesta. Hallituksen esityksessä eläinjalostussäännöstä on nyt täsmennetty mutta valvontaan ei ole edelleenkään kiinnitetty huomiota.

Jotta eläinjalostuksen valvonta olisi jatkossa tehokasta ja yleensä ottaen mahdollista, tulisi eläinlääkäreille säätää velvollisuus ilmoittaa tapauksista, joissa perinnöllinen tai synnynnäinen haittaa aiheuttava ominaisuus on johtanut eläinlääkärin suorittamaan kirurgiseen toimenpiteeseen. Tällöin eläimet, jotka eivät esimerkiksi pysty liikkumaan, hengittämään tai synnyttämään normaalisti, tulisivat tietoon ja jäisivät sen myötä suuremmalla todennäköisyydellä käyttämättä jalostukseen.

Pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti

Hallituksen esityksen mukaan koirien pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä on tarkoitus säätää alemman asteisissa säädöksissä mutta vastaavaa ei tehdä kissojen osalta tämän lakiuudistuksen yhteydessä.

Kissat tulisi saada pakollisen tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin piiriin mahdollisimman pian. Kissoja, toisin kuin koiria, hylätään vuosittain suuria määriä. Pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti mahdollistaisivat kissojen omistajien jäljitettävyyden, mikä vähentäisi hylkäämisistä aiheutuvia vakavia eläinsuojelullisia ongelmia ja alentaisi löytökissoista aiheutuvia kustannuksia merkittävästi.

Todettakoon lisäksi, että niin kauan kuin kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti eivät ole pakollisia, löytökissojen säilytysaikaa ei tule laskea nykyisestä 15 vuorokaudesta.

Eläinten luovutus

Hallituksen esityksessä on myönteisellä tavalla kiinnitetty huomiota eläinten kauppaan ja muuhun luovutukseen. Maassamme on kuitenkin varsinkin koirien kaupassa tällä hetkellä sellaisia vakavia ongelmia, joihin puuttuminen on ensiarvoisen tärkeää mutta joita koskevien säännösten paikka ei välttämättä ole eläinsuojelulainsäädännössä.

Eläinten kaupan erityiskysymysten vuoksi tulisi säätää erityinen eläinkauppalaki tai lisätä kuluttajansuojalakiin oma eläinten kauppaa koskeva lukunsa. Tässä normeerauksessa tulisi kiinnittää huomiota muun muassa eläinten etäkauppaan, digitaalisiin kauppapaikkoihin, myyjien tunnistamiseen, muusta kuluttajakaupasta poikkeavaan virhevastuuseen sekä muihin kaupan kohteen elollisuudesta johtuviin kaupan erityispiirteisiin.

Eläinlääkärien asiantuntijuuden hyödyntäminen

Eläinlääkäreillä on paras ammatillinen osaaminen eläinten hyvinvoinnin arvioimiseen. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan ja terveydenhuollon lisäksi eläinlääkäreillä on keskeinen rooli eläinsuojelurikosten tuomioistuinkäsittelyssä. Eläinlääkärin todistajana oikeudessa antamaan asiantuntijalausuntoon liittyy ns. luotettavuusolettama, millä on merkittävästi eläinsuojelurikosten rangaistavuutta edistävä vaikutus. Näyttökysymykset ovat usein eläinsuojelurikosten kohdalla vaikeita, minkä vuoksi eläinlääkärin läsnäolo niin valvonnassa kuin tuomioistuimessa on ensiarvoisen tärkeää.

Laissa tulisi selkeästi todeta maakunnassa tehtävän valvonnan osalta, että pätevyysvaatimuksena valvontatehtäviin on eläinlääkärin tutkinto aina silloin, kun tehtävään sisältyy eläinten hyvinvoinnin mittaamista ja arviointia. Eläinlääkärin asiantuntemus on tärkeää paitsi eläimen terveyden ja hyvinvoinnin arvioinnissa myös siksi, että mahdollisessa tulevassa rikosprosessissa rikoksen tekijä saadaan todennäköisemmin edesvastuuseen.

Todettakoon lisäksi, että riittävän eläinlääkäriresurssin ylläpitäminen maakunnissa mahdollistaa myös sen, että kaikilla eläinten omistajilla on mahdollisuus kohtuuhintaisiin peruseläinlääkäripalveluihin myös päivystysaikana. On ehdottoman tärkeää, että maassamme ylläpidetään toimivaa virkaeläinlääkäriverkostoa.

Eläintenpitokielto

Eläintenpitokieltojen noudattamisen valvonta kotirauhan piirissä on nykyisellään käytännössä mahdotonta, koska eläintenpitokiellon rikkomisesta voi seurata vain sakkorangaistus. Eläintenpitokiellon rikkominen onkin kaikista rikosoikeudellisista turvaamistoimista kevyimmin sanktioitu.

Eläintenpitokieltojen rikkomisen maksimirangaistus tulisi nostaa 6 kuukauteen vankeutta. Tällöin eläintenpitokieltojen viranomaisvalvonta olisi mahdollista myös kotirauhan piirissä.

Helsingissä 6.11.2018

Mika Leppinen
puheenjohtaja, OTM
Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta